



Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

DSW-WKS.055.18.2025.EK
Warszawa, 28 października 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 12668

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Poseł na Sejm RP Pani Pauliny Matysiak *w sprawie organizacji i finansowania praktyk nauczycielskich* – w zakresie pozostającym we właściwości Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Szanowna Pani Poseł,

na wstępie pragnę zaznaczyć, że praktyki zawodowe jako element programu studiów są integralną częścią procesu kształcenia, za którego organizację i realizację odpowiada uczelnia. Z autonomii szkół wyższych i określonych przepisami warunków prowadzenia studiów wynikają różnice w organizacji praktyk zawodowych w poszczególnych uczelniach oraz w sposobie ich uregulowania w aktach wewnętrznych uczelni (np. w regulaminie studiów, w regulaminie praktyk zawodowych), w podejmowanej przez uczelnie kształcące przyszłych nauczycieli współpracy w zakresie realizacji praktyk zawodowych z przedszkolami, szkołami i placówkami systemu oświaty oraz we wzorach stosowanych w tym zakresie umów. Ponadto należy wyjaśnić, że kształcenie na studiach przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela jest prowadzone nie tylko na kierunku „pedagogika”, czy na studiach w zakresie pedagogiki (co może sugerować lektura przywołanego w interpelacji raportu), ale na różnych kierunkach studiów zapewniających przygotowanie merytoryczne do nauczania przedmiotów lub prowadzenia zajęć (wymagane od nauczycieli przygotowanie pedagogiczne jest realizowane w trakcie tych studiów). Przyszli nauczyciele są kształceni zatem na różnych kierunkach studiów np. „filologia polska”, „matematyka”, „geografia” (nauczyciele przedmiotów), „pedagogika” (nauczyciel pedagog), czy „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” (nauczyciel przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej). W odniesieniu do pytań postawionych w interpelacji, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Przede wszystkim pragnę wskazać, że kwestia organizacji i finansowania praktyk zawodowych na studiach jest uregulowana w sposób systemowy w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki. Aktualnie nie są przewidywane zmiany w tym zakresie. Wymogi dotyczące praktyk zawodowych, w tym praktyk zawodowych w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela (zwanymi w ww. raporcie „praktykami nauczycielskimi”), zostały ustalone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.), dalej „ustawa PSWN”,

w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2787, z późn. zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 453), wydanym w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej jako organem odpowiedzialnym za zawód nauczyciela (kwalifikacje, wykonywanie, uposażenie). Przepisy szkolnictwa wyższego i nauki regulują problematykę przedłożonych postulatów organizacji SOS dla Edukacji dotyczące praktyk nauczycielskich. Rozstrzygnięcie co do zasadności postulatów w przypadku kwestii systemu oświaty wykraczają poza kompetencje ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Praktyki zawodowe, niezależnie od kierunku studiów, są zajęciami ujętymi w programie studiów. Uczelnia w ramach posiadanej autonomii programowej wynikającej z ustawy PSWN samodzielnie opracowuje program studiów – z obligatoryjnym uwzględnieniem wymagań określonych przepisami, w tym standardów kształcenia, jeśli dotyczy to kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy PSWN, m.in. nauczyciela. W programie studiów uczelnia określa m.in. zajęcia lub grupy zajęć, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów, liczbę punktów ECTS przypisanych do zajęć, sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia (art. 67 ust. 1 ustawy PSWN i § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie studiów). Przepisy te dotyczą obowiązku ustalenia w programie studiów ww. elementów w odniesieniu do każdego z zajęć ujętych w programie studiów - zatem także do praktyk zawodowych. W programie studiów uczelnia określa wymiar, zasady i formę odbywania praktyk oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk. Programy studiów, w tym praktyki zawodowe, są oceniane w ramach oceny programowej na określonym kierunku studiów przez Polską Komisję Akredytacyjną, która jest instytucją działającą niezależnie na rzecz doskonalenia jakości kształcenia (w PKA działa m.in. Zespół do spraw kształcenia nauczycieli).

Szczególne wymagania w zakresie praktyk zawodowych określone w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela dotyczą wymiaru praktyk, miejsc ich odbywania (przedszkola, szkoły i placówki systemu oświaty), jak również efektów uczenia się przypisanych do praktyk i wynikającego z nich sposobu organizacji tych praktyk, z uwzględnieniem roli opiekuna praktyk.

Należy wyjaśnić, że w ww. standardzie kształcenia szczególny nacisk jest położony na kształcenie praktyczne. Wymiar praktyk zawodowych został zwiększony na studiach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola i klas I-III szkoły podstawowej oraz nauczyciela pedagoga specjalnego, nauczyciela logopedy oraz nauczyciela prowadzącego zajęcia z wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka – dla kierunków „pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna” oraz „pedagogika specjalna” standard przewiduje praktyki w minimalnym wymiarze odpowiednio 240 i 330 godzin. W przypadku kształcenia nauczycieli przedmiotów, nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz nauczycieli prowadzących zajęcia, standard wymaga, aby praktyki były zintegrowane z realizacją zajęć z zakresu dydaktyki przedmiotu lub rodzaju zajęć. Określony w standardzie minimalny wymiar praktyk jest skorelowany z charakterem kształcenia przygotowującego do pracy na poszczególnych stanowiskach nauczycielskich – stąd standard przewiduje zróżnicowany wymiar praktyk w kształceniu poszczególnych grup nauczycieli. Jednocześnie uczelnia, w ramach posiadanej autonomii programowej, może przewidzieć większą liczbę godzin dla praktyk, ponad minimalny wymiar określony w standardzie.

W kwestii finansowania praktyk zawodowych należy wyjaśnić, iż - z uwagi na to, że są one integralną częścią procesu kształcenia - są finansowane ze środków przeznaczonych na działalność dydaktyczną. Praktyki wynikające z programu studiów dla danego kierunku są obowiązkowe dla studentów. Podstawowym strumieniem finansowania uczelni publicznych z budżetu państwa jest subwencja na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego uczelni. Środki te, w części zasadniczej, podlegają podziałowi pomiędzy uprawnione podmioty szkolnictwa wyższego i nauki zgodnie z algorytmem określonym w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 września 2019 r. w sprawie sposobu podziału środków finansowych na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz potencjału badawczego znajdujących się w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz na zadania związane z utrzymaniem powietrznych statków szkolnych i specjalistycznych ośrodków szkoleniowych kadr powietrznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 305, z późn. zm.). Każda uczelnia jako dysponent środków publicznych przekazywanych z budżetu państwa, samodzielnie dysponuje otrzymanymi środkami finansowymi na podstawie art. 407 ust. 2 ustawy PSWN. Zgodnie z tym przepisem o przeznaczeniu środków finansowych przyznanych w formie subwencji decyduje podmiot, który ją otrzymał. Decyzja o wysokości środków przeznaczanych na pokrycie kosztów prowadzenia kształcenia na danym kierunku pozostaje zatem w sferze autonomii uczelni. Środki finansowe (subwencję) przyznaje uczelniom publicznym na ww. zadania minister nadzorujący uczelnię. Subwencje przekazywane uczelniom publicznym nie obejmują finansowania kształcenia na studiach podyplomowych. Uczelnie niepubliczne nie są objęte ww. finansowaniem z budżetu państwa, z przeznaczeniem na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego (art. 366 ustawy PSWN).

Mając na uwadze powyższe zasady finansowania uczelni z budżetu państwa, nie jest uzasadnione stworzenie wyodrębnionej ścieżki finansowania jedynie dla praktyk zawodowych na studiach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela prowadzonych w uczelniach publicznych. Tworzenie odrębnych ścieżek (i zasad) finansowania dla jednego typu praktyk stanowiłoby *de facto* stworzenie precedensu w zakresie szeroko pojętego finansowania szkolnictwa wyższego i nauki (nie byłoby zgodne z zasadami finansowania tego systemu) oraz mogłoby się przyczynić do uzasadnionych roszczeń finansowania w analogiczny sposób odnośnie do praktyk na innych kierunkach studiów. Ponadto, skoro koszty prowadzenia studiów dotyczą wszystkich zajęć określonych w programie studiów (w tym praktyk) i są finansowane z subwencji, to określenie zasad finansowania wybranych elementów programu studiów zaburzyłoby efektywność całego systemu finansowania, powodując, że uczelnie zostałyby zobligowane do kierowania środkami subwencji na określone odgórnie cele - stałoby to w sprzeczności z art. 407 ust. 2 ustawy PSWN. Istotą subwencji jest bowiem przeniesienie ciężaru decyzyjności w zakresie przeznaczenia tych środków na uprawnione podmioty.

Reasumując, organizacja praktyk zawodowych oraz kwestie związane z ich finansowaniem leżą w gestii uczelni. Uczelnie są autonomiczne na zasadach określonych w ustawie, a organy władzy publicznej mogą podejmować rozstrzygnięcia dotyczące uczelni tylko w przypadkach przewidzianych w ustawach (art. 9 ust. 2 i 5 ustawy PSWN). Autonomia uczelni wyraża się m.in. poprzez prawo do podejmowania przez uczelnie określonych decyzji związanych z prowadzonym kształceniem czy realizacją określonych inicjatyw (samodzielnie lub wspólnie z innym podmiotami). Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie ingeruje w merytoryczne decyzje władz uczelni pozostające w zakresie ich odpowiedzialności, nie ma kompetencji do określania np. doboru miejsc odbywania praktyk, zasad podejmowanej w tym zakresie współpracy przez uczelnie kształcące przyszłych nauczycieli z jednostkami systemu oświaty, jak też ustalania wzorów umów zawieranych przez uczelnie z ww. jednostkami czy z opiekunami praktyk z ramienia tych jednostek (tj. z nauczycielami systemu oświaty) oraz warunków ich ewentualnego wynagradzania.

Odnosząc się do kwestii wprowadzenia minimalnych stawek wynagrodzenia dla nauczycieli sprawujących opiekę nad studentami oraz określenia stabilnych źródeł ich finansowania, należy wyjaśnić, że wynagrodzenia nauczycieli akademickich z tytułu sprawowania opieki nad praktykami zawodowymi pozostają w gestii uczelni zgodnie z jej ustawową autonomią (przy czym uczelnie niepubliczne nie są objęte finansowaniem z budżetu państwa, z przeznaczeniem na wynagrodzenia). Wynagrodzenie nauczycieli akademickich (także tych, którym powierzono obowiązki opiekunów praktyk zawodowych), regulują przepisy ustawy PSWN oraz rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej (wysokość wynagrodzenia profesora określona w tym rozporządzeniu jest punktem odniesienia dla ustalania minimalnych wysokości miesięcznych wynagrodzeń zasadniczych nauczycieli akademickich zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach)¹. Przy czym ustawa PSWN określa wyłącznie minimalną wysokość wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli akademickich. Faktyczną wysokość wynagrodzenia kształtują, w ramach swojej autonomii władze uczelni, indywidualnie w odniesieniu do każdego pracownika, z uwzględnieniem posiadanych zasobów finansowych. Środki na wynagrodzenia nauczycieli akademickich w uczelniach publicznych są przewidziane w ramach otrzymywanej subwencji z budżetu państwa na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego (zgodnie z art. 365 pkt 1 ustawy PSWN).

W kwestii postulowanego stworzenia sieci szkół dobrych praktyk i formalnego uznania roli mentorów w systemie kształcenia nauczycieli, mając na uwadze systemowe regulacje systemu szkolnictwa wyższego i nauki w zakresie praktyk zawodowych oraz autonomię uczelni, należy ponownie wskazać, iż dobór miejsc realizacji praktyk zawodowych właściwych ze względu na określone dla tych praktyk efekty uczenia się w programie studiów - jest w gestii uczelni, które samodzielnie lub poprzez swoje instytucje przedstawicielskie, np. konferencje rektorów, mogłyby aktywnie uczestniczyć w tworzeniu wzorców dobrych praktyk. Natomiast organizacja i funkcjonowanie jednostek systemu oświaty pozostaje we właściwości MEN.

Należy także wskazać, że w standardzie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela została określona rola opiekuna praktyk zawodowych, rozumianego jako nauczyciel-mentor. Standard wyznacza mu istotną rolę w systemie kształcenia przyszłych nauczycieli, przykładowo - przy nadzorze nad planowaniem i przeprowadzeniem przez praktykanta serii lekcji lub zajęć, przy analizie sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowane lub doświadczonych przez praktykanta w czasie praktyk, przy współdziałaniu w celu poszerzania przez praktykanta wiedzy. Jednocześnie uczelnie mogą organizować szkolenia, warsztaty, wykłady dla nauczycieli systemu oświaty, pełniących rolę opiekunów praktyk zawodowych. Natomiast wynagrodzenie nauczycieli systemu oświaty doskonalenie zawodowe nauczycieli pozostaje we właściwości MEN.

Odnosząc się do kwestii włączania środowiska akademickiego, nauczycielskiego i organizacji społecznych w proces przygotowania i wdrażania zmian w zakresie praktyk zawodowych, pragnę podkreślić, że MNiSW pozostaje otwarte na dialog ze środowiskiem, a wprowadzane regulacje z zakresu szkolnictwa wyższego i nauki, w tym dotyczące praktyk zawodowych (co obejmuje także praktyki zawodowe w kształceniu przygotowującym do wykonywania zawodu nauczyciela), są każdorazowo szeroko konsultowane. Ponadto z uwagi na fakt, iż zawód nauczyciela i kwalifikacje do jego wykonywania pozostają we właściwości Ministra

¹ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 lutego 2024 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej* (Dz. U. z 2024 r. poz. 235), minimalne wynagrodzenie profesora wynosi 9 370 zł. Zgodnie z art. 137 ust. 1 ustawy PSWN najniższe wynagrodzenie zasadnicze dla profesora uczelni wynosi co najmniej 83% wynagrodzenia profesora, adiunkta - co najmniej 73% wynagrodzenia profesora, asystenta co najmniej 50% wynagrodzenia profesora.

Edukacji, regulacje dotyczące kształcenia przygotowującego do wykonywania tego zawodu, są określane w porozumieniu i na wniosek MEN.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Maria Mrówczyńska
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.